

feiten en meningen uit de media- wereld

JAN DRIJVERS

EN

WIM VAN DER BIESEN

Sinds 4 januari 1983 kan men via de BRT-TELETEKST 's avonds vernemen welke belangrijke artikelen er 's anderendaags in de NEDERLANDSTALIGE DAGBLADEN zullen verschijnen. Volgens een overeenkomst tussen de BRT en de Vlaamse dagbladuitgevers kunnen de kranten de korte inhoud van hun editie van de volgende dag via een teletekstpagina op het TV-scherm laten verschijnen.

1983 is tot België's laattijdige verbazing door de UNO uitgeroepen tot het WERELDJAAR van de INTERNATIONALE COMMUNICATIE. De klemtoon wordt vooral gelegd op de nieuwe mogelijkheden inzake telecommunicatie. Vooral op aandringen van Afrikaanse en Latijns-Amerikaanse ontwikkelingslanden vraagt de Unesco voor het medialandschap in deze gebieden meer infrastructuur en tegelijk minder controle.

Enkele Vlaamse en Nederlandse mensen, actief binnen of rond de media, hebben deze boodschap alvast begrepen en stichtten een VZW Derde-Wereldcommunicatie waarbinnen ze onder andere actieve steun willen verlenen om een nederlandstalige dienst te beginnen binnen het IPS, het persbureau van en voor de Derde Wereld.

Wie de Unesco-boodschap minder goed schijnt te verstaan zijn de beleidsverantwoordelijken van heel wat landen. Getuige hiervan het volgende lijstje, dat ons wat dichterbij het Orwell-jaar '84: Alleen al in januari gebeurde het volgende:

In Polen moest UPI zijn kantoor sluiten en kreeg de BBC geen inreisvisa.

In El Salvador werden VS-journalisten over de grens gezet na een gesprek met de guerrilla.

In de DDR verwijderde men de correspondent van Stern.

In West-Duitsland deed de Staatsveiligheid een inval bij het blad 'Konkret'.

In de VS kondigde de perschef van Reagan een strengere controle aan op nieuwslekken en mocht als vergelding voor de UPI-verbanning een Poolse journalist zijn koffers pakken.

In Soedan werden Britse journalisten uitgezeten.

In Peru werden 9 reporters vermoord.

De jaarlijkse RADIO- en TV-OSCARS gingen voor 1982 respectievelijk naar het BRT-2-programma «Parkeerschijf» van Rita Jae-

nen en naar Jan Bauwens voor het wetenschappelijk magazine «Verover de Aarde». Een speciale publiekprijs was voor Johanna Geldolf voor de serie «Paradijsvogels».

De Vlaamse radio- en TV-critici hebben de PRIJS van de TV-KRITIEK 1982 toegekend aan het programma «De Nieuwe Orde» van Maurice De Wilde, «omdat daarin een belangrijke en vaak omstreden episode uit het recente verleden van ons land op een grondige en verhelderende manier belicht en voor een ruim publiek toegankelijk wordt gemaakt».

De tweeëntwintigste BERT LEYSEN-PRIJS voor televisie (periode 1981-1982) werd toegekend aan Ludo Bekkers voor zijn programma «Roel D'Haese, een portret». Met deze bekroning wou de jury tevens hulde brengen «aan het talent en het vakmanschap waarmee Ludo Bekkers reeds vele jaren de kijkers informeert over de hedendaagse ontwikkelingen op het gebied van de plastische kunst».

Begin 1983 hebben de grootste Vlaamse partijen hun STANDPUNTEN inzake MEDIABELEID uit de doeken gedaan:

De CVP deed dit op haar Partijraad van 5 maart waar ze de ontwerp-resoluties goedkeurde om de omroep om te vormen naar Brits model.

Hiertoe wil de CVP naast de BRT, die een percentage van het kijk- en luistergeld ontvangt, de oprichting van een soort 'OTV' of 'Onafhankelijke Televisie Vlaanderen'. Deze zou gefinancierd worden door reclamegelden, en liefst met deelname van de dagbladuitgevers.

In haar strijd tegen de berichtgeving op de BRT, oppert de CVP de oprichting van een Ereraad voor journalisten met een adviserend karakter en in een niet-politieke samenstelling om problemen rond de objectiviteitsplicht te behandelen. Het globale raam van de mediaproblematiek dient besproken in een Mediaraad, samengesteld uit de verschillende media, gebruikers, journalisten en wetenschapslui, teneinde een samenhangend mediebeleid uit te werken. Verder moedigt de CVP nog experimenten aan met lokale TV.

De SP heeft middels een wetsvoorstel van Van Elewijck en Willockx haar standpunten

bekendgemaakt: Ze opteert, eerder uit praktische dan uit principiële overwegingen, voor de invoering van een gelimiteerde reclame, uitsluitend op de openbare omroep (BRT en RTBF) en met compensaties voor de geschreven pers. Ze verzet zich tegen het idee van een commerciële omroep die «het pluralisme en de persvrijheid zou bedreigen, en de media in handen geven van kapitaalsterke groepen en politici». Verder hekelde ze bij monde van haar voorzitter Van Miert het «verspilzieke» INBEL dat Belga zou degraderen tot haar doorgefluik, laakte de vermindering van de overheidssteun aan de pers, en beschuldigde ze de CVP ervan de BRT-informatie institutioneel te willen politiseren.

De PVV tenslotte kantte zich tegen Inbel uit besparingsoverwegingen. Ze toont zich ook geen voorstander van invoering van reclame op de BRT, daar dit het staatsmonopolie op de omroep zou versterken. Voor de liberalen dient dit monopolie doorbroken en de kabel ontsloten voor private groepen die een begin willen maken met een commercieel omroepbestel voor Vlaanderen.

In België startte het voorlichtingsinstituut van de overheid INBEL zijn werkzaamheden. Het werd van bij de start fel gecontesteerd en wekte wantrouwen bij heel wat perslui, niet in het minst omdat aan het hoofd van dit reeds geruime tijd onder het zwaard van de bezuinigingen vegeterende instituut de woordvoerder van de premier Lou De Clerck werd benoemd. Als Directeur-Generaal krijgt hij de directe assistentie van Francis Burstin, vertrouweling van vice-premier Gol. Niet alleen bij de oppositiepartijen heerst begrijpelijke wrevel rond dit dure staaltje van politieke benoemingslust, doch ook binnen de meerderheid kwam er tegenwind van CVP-jongeren en PVV, die de regering op media-vlak liever zag afslanken. Wantrouwen heerst er ook binnen de dagbladwereld die omwille van INBEL haar eigen overheidssteun ziet teruggeschroefd en vooral bij het in nood verkerende persagentschap Belga. INBEL wil namelijk de abonnementen van alle kabinetten op Belga tot één verschrallen en bij zichzelf centraliseren, teneinde zelf de binnen- en buitengaande media-post van en naar de ministeries te verwerken.

Volgens het kijkonderzoek van de BRT kijken de Vlamingen steeds MEER naar de El-

GEN ZENDERS, ten nadele van de buitenlandse omroepen. Tijdens de eerste drie kwartalen van 1983 bedroeg het kijkvolume voor de beide BRT-zenders gemiddeld 65 %. In 1981 was dit 61,70 %. Tijdens dezelfde periode kregen de Nederlandse zenders 19,50 % van de «Vlaamse kijktijd». De jaren voordien lag dit gemiddelde nog een eindje boven de 20 %. Een en ander zou wellicht gedeeltelijk kunnen verklaard worden door de Mundial die de kijkdichtheid op het tweede BRT-net in sterke mate deed toenemen. De drie topprogramma's uit de betreffende periode waren Dubbel-Dobbel, Dallas en het Eurovisie-Songfestival.

Reeds in 1979 verkreeg het Amerikaanse televisienet ABC de exclusieve TV-RECHTEN voor de Olympische Zomerspelen van 1984 in Los Angeles voor de onvoorstelbaar hoge som van 225 miljoen dollar (10,8 miljard BFr.) ABC had meer geboden dan haar beide concurrerende TV-maatschappijen CBS en NBC. Men vond het een gekke som die heel wat risico's inhield. Nu, ruim drie jaar later, heeft ABC die investering reeds omgezet in een forse winst. Door de verkoop van RECLAMEZENDTIJD zal ABC in totaal 615 miljoen dollar ontvangen (bijna 30 miljard BFr.). Na aftrek van alle onkosten zal ABC nog een netto winst maken van ruim 250 miljoen dollar of bijna 13 miljard BFr. Het is dan ook niet te verwonderen dat ABC op dit ogenblik reeds onderhandelingen voert met Zuid-Korea over de televisierechten voor de Olympische Zomerspelen van 1988 in Seoel. Nu wil men er zelfs tussen de 500 en 700 miljoen dollar voor betalen!

De Brusselse persgroep BREBART, die o.a. de dagbladen «La Libre Belgique» en «La Dernière Heure-Les Sports» uitgeeft, heeft einde 1982 een KAPITAALSVERHOOGING doorgevoerd. Om het persbedrijf rendabel te houden werd de holdingmaatschappij La Société d'Édition et de Publicité (SEPE) geherstructureerd door een uitbreiding van het aantal aandeelhouders. Aan deze kapitaalverhoging, die meer dan 200 miljoen B.Fr. bedraagt, zou o.a. zijn deelgenomen door een Zwitserse maatschappij en door de vennootschap Papierfabrieken van België (groep Generale).

Op 14 december 1983 werd te Brussel in het Internationaal Perscentrum de twintigste «PERSPRIJS FRANS THEELEN» uitgereikt. Laureaat werd Luk Van Onsem, oud-student van het Departement Communicatiewetenschappen van de K.U.Leuven, met z'n eindwerk «Belang en betekenis van de lezersbrief», een historische en theoretische benadering van het verschijnsel lezersbrieven met praktische toepassing op de weekbladers in Vlaanderen.

De aanmoedigingsprijs ging naar Bart Sturtewagen, eveneens oud-student van het Leuvense Departement Communicatie, voor z'n studie «De Krantengroep De Standaard sinds het faillissement».

De uitgeverij Roularta bracht enkele NIEUWE BLADEN op de markt.

Sinds nieuwjaar verschijnt het «WEEKEND-BLAD», een wekelijks verschijnend «veredeld» familiemagazine waarin de gezamenlijke redacties van Knack, Trends en Sportmagazine hun meer populaire aspiraties kwijt kunnen. Deze lijken te gaan van cinema, show, muziek en theater over spelletjes en strips tot een reeks over paranormale verschijningen en winkelstraten.

Dezelfde Roularta houdt haar persen ook vrij voor een nieuw franstalig weekblad «LE VIF», dat naast Pourquoi Pas? een gat moet vullen in de markt van de meer «ernstige» magazines. Men heeft er alvast de lay-out van Knack voor gecopieerd.

Volgens een beslissing van de regering zou de rechtstreekse STEUN aan de PERS in 1983 nog slechts 161 miljoen frank bedragen. Dit is, tegenover 1982, een VERMINDERING met 50 miljoen frank of 23,60 %. In 1981 bedroeg deze overheidssteun nog 234 miljoen. De Koninklijke Besluiten die de verdeling van deze steun regelen zouden onveranderd blijven, wat betekent dat alle bladen die de staatssteun aanvragen proportioneel minder zullen ontvangen. Zo ziet «De Morgen», die van alle Belgische dagbladen de grootste steun geniet en in 1982 nog 23.920.737 fr. ontving, haar overheidshulp dit jaar met ruim 5,6 miljoen frank teruglopen.

Einde 1982 bezat 6,4 % van de Belgische gezinnen een VIDEORECORDER. Tussen 1976 en 1981 werden er in ons land onge-

veer 150.000 verkocht. In 1982 steeg de verkoop geweldig en werden er nog eens 65.000 videocassetterecorders verkocht, zodat men er in totaal 215.000 telt.

Op 28 januari verging Frankrijk het lachen bij het nieuws van het overlijden van LOUIS DE FUNÈS, de lachmaniak van het Franse filmdoek. «Fufu», de komische held van o.a. films als La Grande Vadrouille, Rabbi Jacob, Fantomas, en de gendarme-reeks van St. Tropez, overleed op 68-jarige leeftijd te Nantes.

Aan de andere kant van de camera, maar nu aan dezelfde kant van de eeuwigheid staat GEORGE CUKOR, de 84 jaar oude Hollywood-veteraan, legendarisch regisseur van My Fair Lady en specialist in het op pellicule zetten van vrouwenpsyches. Georges Remi, als HERGÉ schepper van één der grootste helden uit de historie van het stripverhaal: Kuifje, liet zijn schepping en andere Haddocks en Zonnebloemen verweesd achter bij zijn dood op 3 maart 1983. Politiek één der meest gecontesteerde en artistiek één der meest gelauwerde striptekenaars, bereikte hij een leeftijd van 75 jaar, nog twee jaar verwijderd van de limietgrens om lezer te zijn van het door hem gestichte en naar zijn held genoemde weekblad Kuifje.

In januari stierf nog ARMAND BACHELIER, één der Waalse journalistieke boegbeelden en jaren lang de RTBF-correspondent uit Parijs.

In FRANKRIJK begint het BIOSCOOPBEZOEK terug te stijgen. In 1982 telde men er meer dan 200 miljoen bezoekers. Dit was voor de bioscoopuitbaters dan ook het succesrijkste jaar sinds ... 1967.

Noodklokkengelui over het VLAAMSE BOEKLANDSCHAP?

Het aantal in Vlaanderen geproduceerde boektitels is het voorbije jaar lichtjes ($\pm 3\%$) gedaald terwijl de prijs gemiddeld met zowat 10% is gestegen. De prijsstijging is vooral merkbaar bij geïmporteerde boeken (hoofdzakelijk uit Nederland). Het aantal ingevoerde titels daalde fors met bijna 14%. De gemiddelde prijs van een Vlaams boek bedraagt nu 393 fr.

Ondertussen biedt ook in de boekenindustrie een nieuw tijdperk zich aan met de komst van het elektronische of video-boek. De teneur van een symposium rond deze problematiek eind maart te Diepenbeek, bleek echter eerder positief: de nieuwe media zouden niet in staat zijn het boek dood te knijpen.

De Belgische REGERING lijkt haar greep op de MEDIA te versterken. Na de weigering van de regering om een televisiedebat toe te laten tussen minister Eyskens en PS-voorzitter Spitaels op de RTBF, heeft vice-premier Gol middels een kortgeding de RTBF ertoe weten te dwingen zijn regeringsverklaring op het door hem gewenste tijdstip via de radio te laten uitzenden. Na een vroegere discussie tussen premier Martens en de BRT om prioritaire regeringsmededelingen vóór het BRT-journaal te laten beginnen, lijkt door deze uitspraak het gerecht een precedent geschapen te hebben in de principiële kwestie of het precieze tijdstip van een regeringsmededeling een prerogatief is van de regering of van de omroep.

De Vlaamse Gemeenschapsminister Poma heeft intussen de banvloek op zijn hals gehaald van zowel zijn eigen filmcommissie als van Vlaamse cineasten en studenten van de filmscholen. Hem wordt zowel verweten een te eigenzinnig filmbeleid te voeren als het Vlaamse filmwezen te amputeren door al te drastisch in de subsidies te snijden. Diezelfde Poma wil ook zijn zegje hebben in de problematiek rond de omroepreclame.

Deze omroepreclame werd ondertussen door de regering in de ministerraad van 4 maart de diepvries ingeschoven. Als de hoofdoorzaak voor deze beslissing wordt algemeen aanvaard dat de meerderheidspartijen in het Vlaamse landsgeheel niet tot eensluidendheid konden komen daar de PVV het invoeren van etherreclame als een bevestiging beschouwt van het door hen gelaakte BRT-monopolie. Aan Waalse kant daarentegen trekt de PSC-PRL coalitie wel aan hetzelfde zeel, zodat op diezelfde ministerraad werd beslist om de RTL een hertzstraalverbinding met Brussel te gunnen waardoor de op reclamegelden steunende Luxemburgse omroep de eigen RTBF nog beter concurrentie aan kan doen. Dit tot groot ongenoegen van Waals gemeenschapsminister Moureaux (OS), die heeft aangekondigd maatregelen te nemen tegen deze beslissing.

Het overleg tussen Brussel en Wallonië aangaande de RTL-kwestie was eind maart alvast afgesprongen.

Ook de commerciële televisie is niet vrij van problemen.

In GROOT-BRITANNIË wordt er een verwoede strijd geleverd om de kijkcijfers van de begin dit jaar gestarte ONTBIJT-TELEVISIE, tussen het ontbijtprogramma van de BBC en TV-am van de commerciële omroep. «Breakfast Time» van de BBC ging op 17 januari op antenne van 6u30 tot 9 uur. De uitzending is een mengelmoes van nieuws, sport, weerberichten, amusements- en spelprogramma's. Hetzelfde recept wordt gevolgd door TV-am dat op 1 februari van start ging en elke dag haar kijkers om 6 uur wekt.

Waren de verwachtingen vooraf aan beide zijden hooggespannen, dan verging het commerciële TV-am al snel het lachen toen bij het bekendmaken van de eerste kijkcijfers bleek dat ze, ondanks hun met dure (o.a. David Frost) vedetten volgestouwd programma, de initiële achterstand op de BBC niet hadden kunnen goed maken, zelfs integendeel met rasse schreden terrein verloren. Begin maart kon de ontbijttelevisie van de ITV nog nauwelijks 300.000 kijkers lokken tegen de 1,6 miljoen van de BBC. Voor de ITV, die voor haar overleven uitsluitend is afgestemd op adverteerders die vonden dat ze nu wel teveel voor hun spots moesten betalen, gingen de noodklokken luiden. Aitken-Hume, de grootste geldschietster van het project, opteerde dan half maart voor een, ook in het voetbal populaire taktiek: ze gaven directeur Peter Jay een gouden handdruk en plaatsten Jonathan Aitken, een conservatief parlementslid, aan het hoofd van het op de rand van de afgrond verkerende instituut.

Vanaf april brengt de Spaarnestad, een dochteronderneming van het V.N.U.-concern (Verenigde Nederlandse Uitgevers) een nederlandstalige «PLAYBOY» op de markt. De oplage van het blad, dat ook in ons land te koop is, schommelt tussen de 80.000 en de 100.000 exemplaren